

Hvad skal der til for at hjælpe unge med rusmiddelproblemer?

Forebyggelse og behandling

Mads Uffe Pedersen

Center for Rusmiddelforskning

Aarhus Universitet

Indhold

- **Hvem er de**
  - Skole-adfærd
  - Forældres misbrug
  - Psykiatrisk diagnose
- **Forebyggelse**
  - Uddannelsespor
  - Kultur vs individ/
smitte vs selvkontrol
- **Behandling**
  - Hvem
  - Effekter

KONKLUSION

Hvem er de?

Skole-adfærd (eksternaliserende problemer)

Score	Antal	Cannabis		¹ Andre illeg.		Cigaretter		² Alkohol		
		10+ dg/md	AOR	1+ dg/md	AOR	dagligt	OR	Antal	problemer	AOR
0	3,650	1,04 (ref)	1,00	1,32 (ref)	1,00	6,6 (ref)	1,00	1,926	1,45 (ref)	1,00
1	1,146	2,79	^b 2,19	2,79	^b 2,08	14,83	^c 2,38	601	4,33	^c 2.97
2	418	6,70	^c 5,97	5,74	^c 4,51	28,23	^c 5,44	213	6,10	^c 4,18
3	245	10,61	^c 10,27	5,71	^c 4,32	36,73	^c 7,73	148	6,08	^c 4,08
4	139	8,63	^c 8,71	10,07	^c 8,11	38,13	^c 8,57	84	11,90	^c 8.58
5	132	18,18	^c 18,54	21,21	^c 19,39	55,30	^c 17,20	75	12,00	^c 8.52
6	36	27,78	^c 27,33	30,56	^c 30,39	69,44	^c 29,79	17	29,41	^c 26.24
5,766		2,95		2,97		13,35		3,064	3,26	

a $p < 0.05$, b $p < 0.01$, c $p < 0.001$, AOR Adjusted Odds Ration

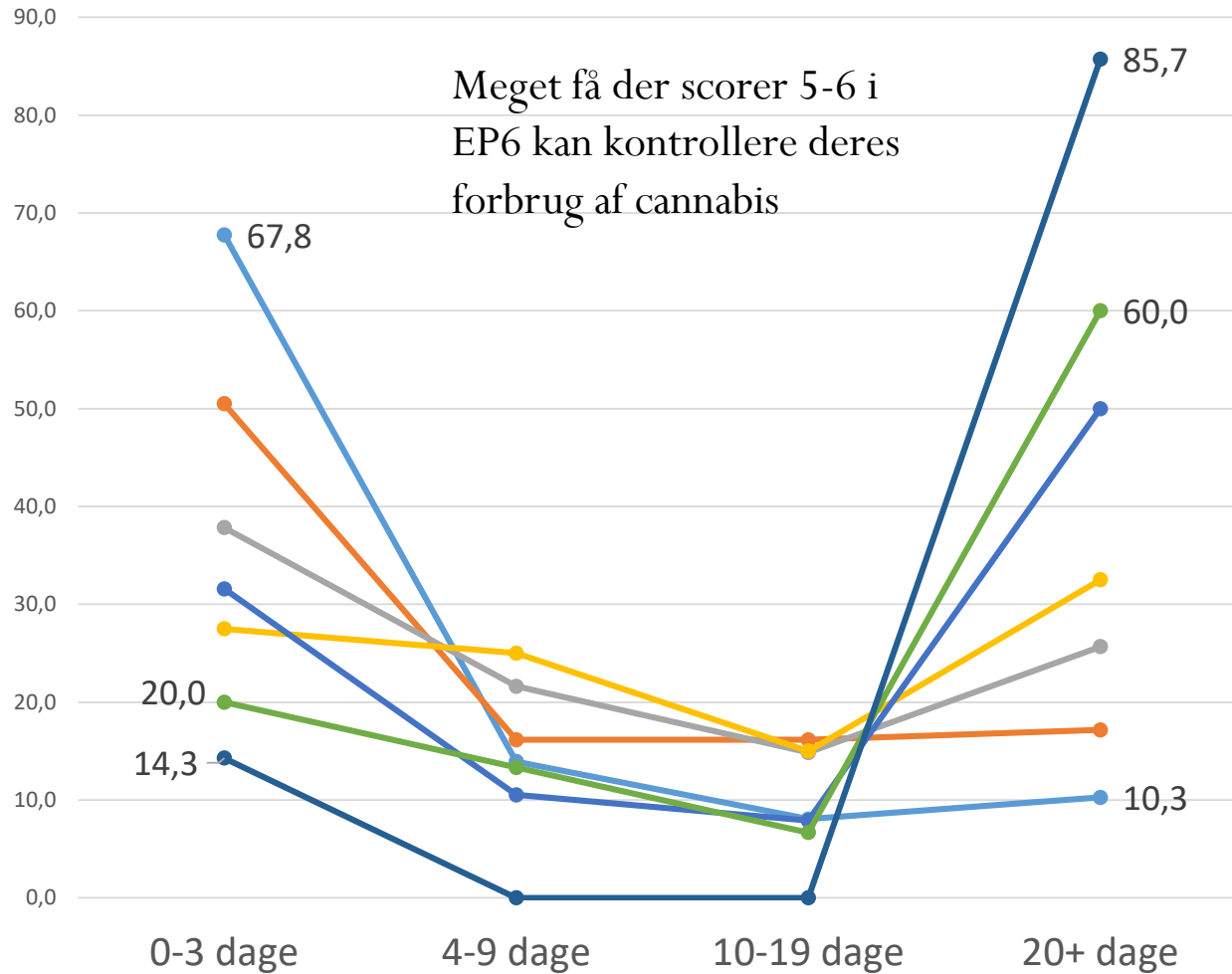
² Alkoholproblemer mål med AUDIT. Score på 16+ = alkoholproblemer, n=3.064.

Problemer i folkeskolen:

Ballademager, forstyrrende, pjækker, bortvist, konflikter, vold

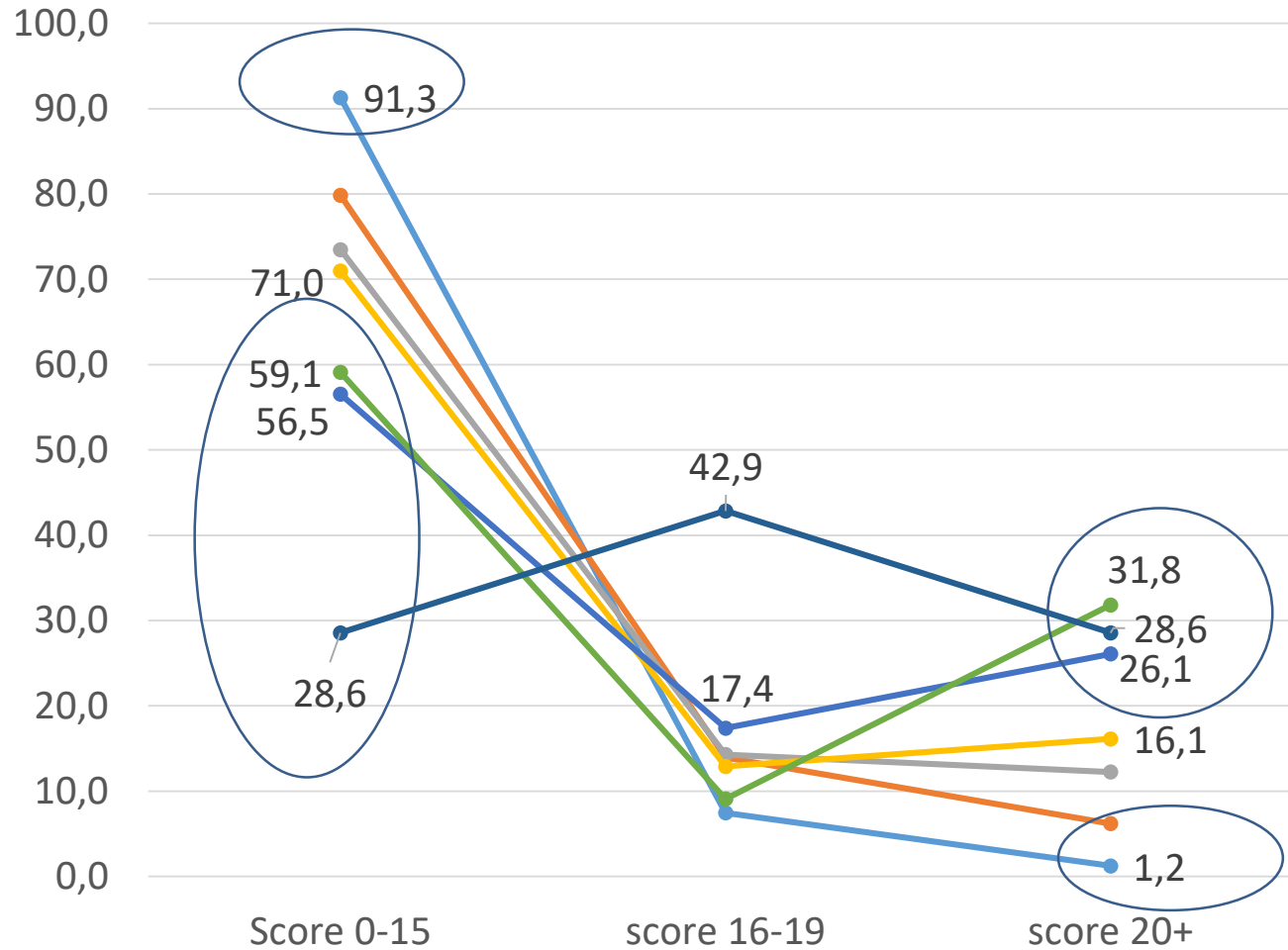
Eksternalisering og tab af kontrol

546 der har brugt cannabis den seneste måned

Eksternalisering og tab af kontrol

583 der bruger alkohol på ugentlig basis (AUDIT score)

Forældres misbrug af rusmidler

1. Har en af dine forældre nu eller tidligere haft et misbrug af alkohol eller andre rusmidler bortset fra cigaretter? Ja/nej
- Ved svaret ja blev de unge stillet følgende spørgsmål:
    2. Hvem af dine forældre? Far, mor, begge

Hvor mange

- **12,4 % i 2014** (spørgsmål 1) n=3.064
- **12,3 % i 2015** (spørgsmål 1) n=2.702

- Samlet
  - Ingen 87,6 %
  - Far 8,7 %
  - Mor 2,2 %
  - Begge 1,5 %

Forældres misbrug og den unges misbrug

	Ingen n = 5.047	Ja mindst 1 n = 712	AOR
Cigaretter dagligt	11.2	28.7	***2.93
Cannabis 10+ dage	2.3	7.4	***3.51
Cannabis 20+ dage	1.5	4.9	***3.63
Andre illegale stoffer sidste måned	2.4	6.9	***3.12
Alkohol AUDIT 16+	2.9	5.8	**2.05

Kontrolleret for køn og alder

**p<0.01, ***p<0,001

Psykiatrisk diagnose

	Antal	procent
Ingen diagnose	5272	91.43
Anden diagnose end ADHD	345	5.98
ADHD diagnose	149	2.58
Diagnose i alt	494	8.57
I alt	5.766	

Diagnoser og rusmidler

	Antal	Cannabis		¹ Andre illeg.		Cigaretter	
		10+ dg/md	OR	1+ dg/md	OR	dagligt	OR
Ingen diagnose (ref)	5272	2.7	1	2.6	1	12.2	1
Anden diagnose end ADHD	345	3.5	1.44	4.4	*1.84	22.6	***2.08
ADHD diagnose	149	12.1	***4.91	10.7	***4.23	33.6	***3.88
	5766						

	Antal	² Alkohol	
		problemer	OR
Ingen diagnose (ref)	2801	3.2	1
Anden diagnose end ADHD	190	3.7	1.18
ADHD diagnose	73	4.1	1.39
	3064		

Kontrolleret for køn og alder

*p<0,05, **p<0.01, ***p<0,001

Risikogrupper

- Risiko 0-3 indeks (n=5.766)

Nationale surveys

- Risiko 0 75.7 %
- Risiko 1 18.9 %
- Risiko 2 4,6 %
- Risiko 3 0,8 %

Risiko 0-3 indeks

Eksernalisering 3+, forældre misbrug, psykiatrisk diagnose

	Antal	Cannabis 10+ dg/md		Cannabis 20+ dg/md	
		AOR		AOR	
Ingen af de tre risici (ref)	4366	1.53	1	0.80	1
Mindst 1 af 3 risikofaktorer	1400	7.36	***4.69	5.43	***6.61
	5766				

	Antal	Andre illeg. 1+ dg/md		Cigaretter dagligt	
		AOR		AOR	
Ingen af de tre risici (ref)	4366	1.63	1	8.47	1
Mindst 1 af 3 risikofaktorer	1400	7.14	***4.31	28.57	***4.03
	5766				

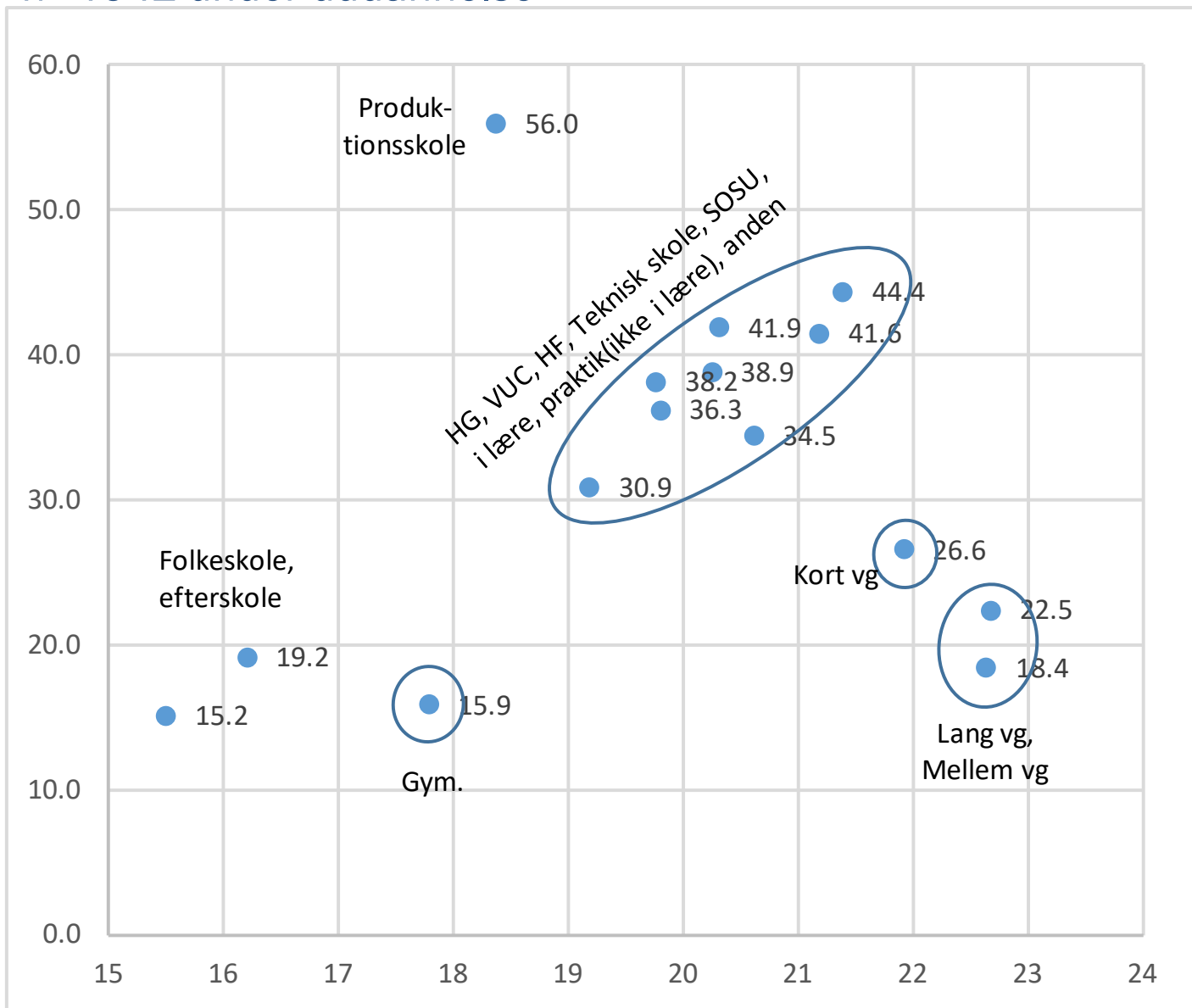
	Antal	Alkohol AUDIT 16+	
		AOR	
Ingen af de tre risici (ref)	2299	2.17	1
Mindst 1 af 3 risikofaktorer	765	6.54	***2.99
	3064		

Kontrolleret for køn og alder
*p<0,05, **p<0.01,
***p<0,001

Forebyggelse

Uddannelsesspor og risiko3 indeks

n=4641 under uddannelse

Procent mindst 1 risikofaktor:

- * Eksternaliserende problemer 3+
- * Forældre misbrug
- * Psykiatrisk diagnose

Gennemsnitsalder

Uddannelsesspor (n=4.641)

	Antal	Cannabis 1+ dg/md	Cannabis 10+ dg/md	Cannabis 20+ dg/md
STX, HTX, HHX (reference)	1226	10.5	2.0	1.1
Kort forb./erhvervs-udd.	1065	11.7	**5.7	***3.9
Kort videregående	124	11.3	4.0	1.6
Mellem/lang videregående	1130	9.4	2.3	1.3

Kontrolleret for køn og alder, * $p < 0,05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0,001$

Der er ikke flere der bruger cannabis på KFUE end på GYM, men der er flere af dem der bruger cannabis der mister kontrollen

Sammenhænge modereres kraftigt ved kontrol for risikogruppe og den signifikante overvægt af unge med hash10+ på KFUE forsvinder ($p=0.10$)

Den signifikante overvægt af unge med hash20+ på KFUE forsvinder ikke helt ved kontrol af risikogruppe ($p=0.03$) men modereres kraftigt (fra OR 3 til OR 2)

Konklusion og hypoteser

- Gymnasieelever smitter hinanden til forbrug, men de mister forholdsvis sjældent kontrollen
- Gymnasiet beskytter risikoungdom mod at miste kontrollen
- Risikoungdom på KFUE smitter hinanden til at miste kontrollen
- ELLER – de kontrollerede formår ikke i samme grad at beskytte risikoungdom mod at miste kontrollen

Alkohol

	Antal	AUDIT 0-7*	AUDIT 8-15	AUDIT 16+
STX, HTX, HHX (reference)	1226	84.5	13.1	2.4
Kort forb./erhvervs-udd.	1065	86.0	*9.5	(*)4.6
Kort videregående	124	88.1	9.0	3.0
Mellem/lang videregående	1130	79.9	16.6	3.5

* drikker enten ikke ugentligt eller drikker ugentligt med en AUDIT på 0-7

Kontrolleret for køn og alder, * $p < 0,05$, ** $p < 0.01$, *** $p < 0,001$ (*) $p = 0.06$

Der er ikke færre der drikker alkohol på ugentlig basis eller har en AUDIT score på 0-7 på GYM end på KFUE, men der er flere der mister kontrollen på KFUE ned på GYM.

Sammenhænge modereres kraftigt ved kontrol for risikogruppe og den nær på signifikante overvægt af unge med AUDIT 16+ på KFUE forsvinder helt

De signifikant flere unge fra GYM med AUDIT 8-15 bibeholdes ved kontrol for risikogruppe

Andre illegale stoffer end hash

	Antal	Andre illeg. stoffer hash
STX, HTX, HHX (reference)	1226	2.3
Kort forb./erhvervs-udd.	1065	(*)4.6
Kort videregående	124	5.7
Mellem/lang videregående	1130	2.1

(*) = 0.054

Næsten sign. sammenhæng forsvinder helt ved kontrol for risiko-unge

Samlet konklusion

- Misbrug af alkohol og illegale stoffer er højere på KFUE end på GYM – men der er ikke flere der har et forbrug på KFUE end på GYM.
- Alle sammenhænge modereres kraftigt ved kontrol for andelen af risikoungede på uddannelsessporet og signifikante forskelle forsvinder (undtaget hash20+)
- Visse sociale smitte og beskyttelses- dynamikker er tilstede for både risiko og ikke-risiko unge.
  - Gymnasieelever smitter hinanden til forbrug, men de mister forholdsvis sjældent kontrollen
  - Gymnasiet beskytter risikoungede mod at miste kontrollen
  - Risikoungede på KFUE smitter hinanden til at miste kontrollen - ELLER – de kontrollerede formår ikke i samme grad at beskytte risikoungede mod at miste kontrollen på KFUE

Behandling

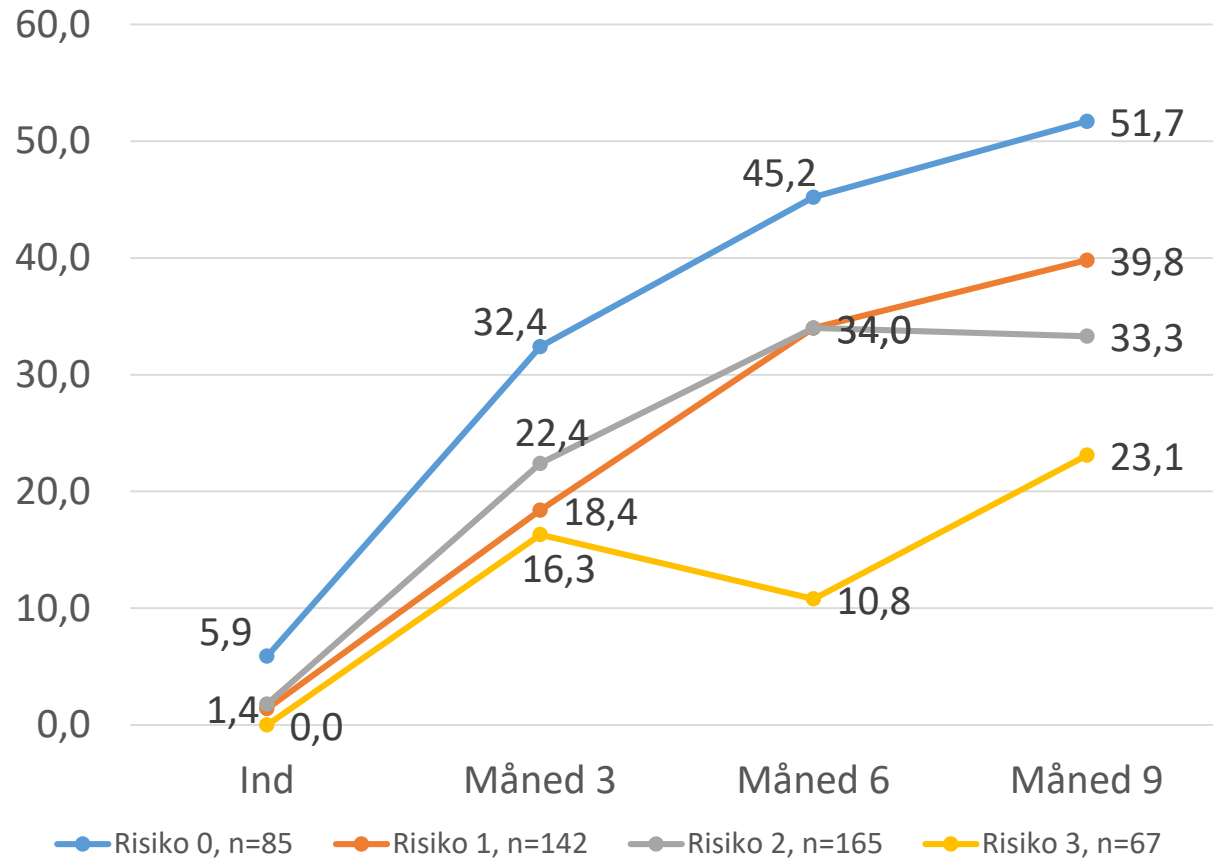
Stof og alkoholbehandling

Stofbehandling

- Risiko 0-3 indeks (n=460)

	Behandling	Nationale surveys
• Risiko 0	18,5 %	75.7 %
• Risiko 1	30,9 %	18.9 %
• Risiko 2	36,0 %	4,6 %
• Risiko 3	14,6 %	0,8 %

Effekten af stofbehandling for de 4 risikogrupper

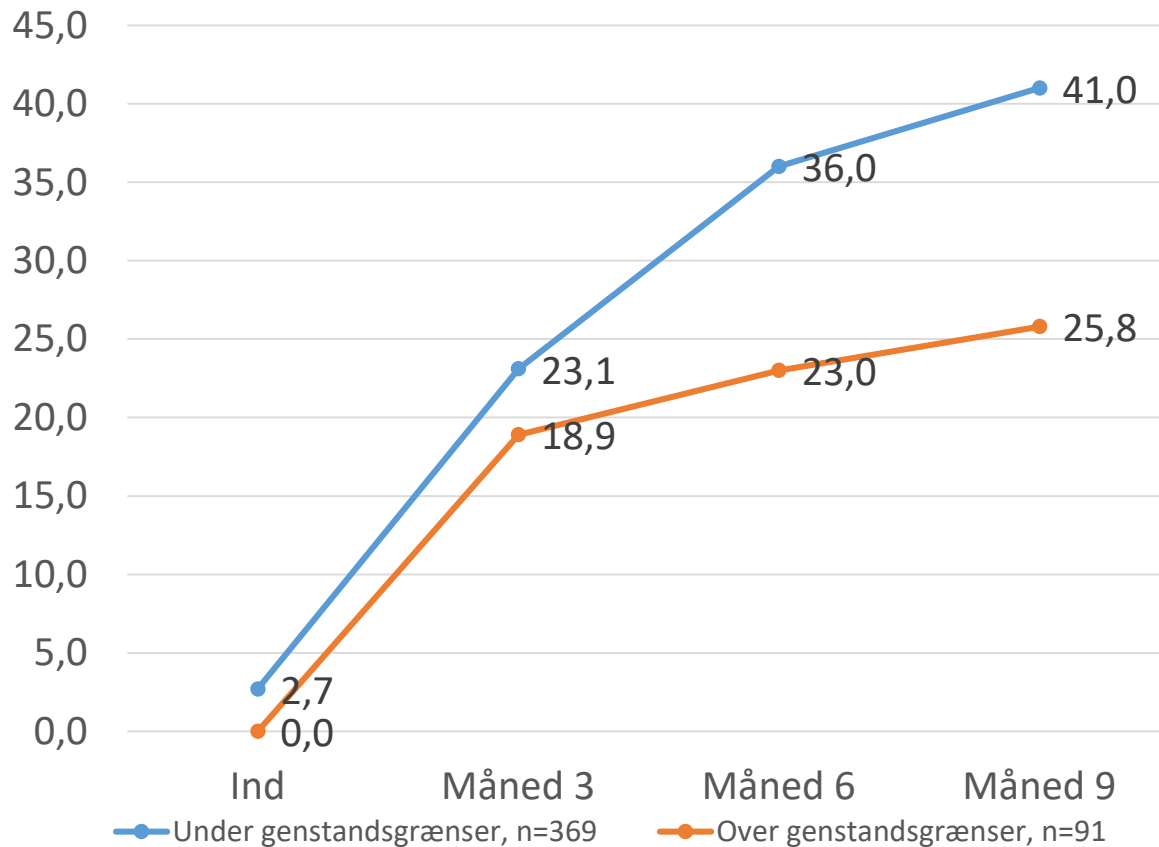

Effekten af stofbehandling for risikoung

- Generelt var 30 % af de unge med mindst 2 risici stoffri 9 måneder efter indskrivning.
- For den mest effektive behandlingsform (MIKAT-GO) var det 47,5 %.

Alkohol storforbrug og effekten af stofbehandling

Alkoholbehandling (versus stof)

		Alkoholbehandling unge 25 og under n=1.149 (2007-2011)	Stofbehandling unge 25 og under n=2822 (2009)
F0	Demens	0.6	0.4
F2	Skiz. spektrum	8.2	8.4
F3	Affektive lidelser	13.9	9.2
F4	Nervøse/stress/angst	27.6	21.0
F5	Adfærd/fysio. (ex anorexi)	1.7	1.5
F6	Personlighedsforstyrrelser	11.8	11.3
F7	Mental retardering	0.9	1.0
F8	Udviklingsforstyr./ex autisme	2.2	1.9
F9	Adfærdsforstyr. barndom	13.8	18.3
F99	Uspecificeret	9.0	6.2
		50% mindst 1 aktionsdiag.	46% mindst 1 aktionsdiag.

konklusion

Overordnet konklusion

- De unge med et stort/skadeligt/måske afhængigt brug af alkohol ligner generelt rimeligt meget unge med et stort/skadeligt/afhængigt forbrug af stoffer
  - Risikofaktorerne er stort set de samme
  - De der kommer i behandling har stort set de samme diagnoser
- Unge i risikogrupperne har vanskeligere ved at profitere af behandlingen (stof) – det vil antageligt også gælde for alkohol
- Unge i risikogrupperne forklarer et langt stykke af vejen forskellene i forbrug mellem de forskellige uddannelsesspor
  - Visse sociale smitte og beskyttelses- dynamikker er dog tilstede som ændrer forbrugs-billedet for både risiko og ikke-risiko unge,.

Tak for opmærksomheden